

2014

LIFE08NAT/RO/000500

LIFEURSUS

[Plan de conservare pentru perioada post LIFE (2014-2019)]

Cele mai bune practici și acțiuni demonstrative pentru conservarea populației de *Ursus arctos* din zona central-estică a Carpaților Orientali - LIFEURSUS

Responsabilitatea pentru implementarea acestui plan de conservare pentru perioada 2014-2019 revine urmatoarelor institutii:

Coordonator: Agenția pentru Protecția Mediului Vrancea

Str. Dinicu Golescu nr. 2, 620106 Focșani,
Județul Vrancea, România
Tel/Fax: +40+237+206788
e-mail: vrancealife@yahoo.co.uk

Partener asociat: Agenția pentru Protecția Mediului Covasna

Str. Grigore Bălan nr.10, 520013 Sf. Gheorghe,
Județul Covasna, România
Tel: +40+267+323701
Fax: +40+267+324181
e-mail: biodiversitate@apmcv.ro

Partener asociat: Agenția pentru Protecția Mediului Harghita

Str. Marton Aron nr. 43, 530211 Miercurea Ciuc,
Județul Harghita, România
Tel: +40+266+371313
Fax: +40+266+310041
e-mail: biodiversitate@apmhr.ro

Partener asociat: Asociația pentru Conservarea Diversității Biologice

Str. Ion Creanga nr. 12, Focșani,
Județul Vrancea, România
Tel: +40+0727 559024
e-mail: acdb_ro@yahoo.co.uk

Partener asociat: Asociația pentru Conservarea Valorilor Naturii

Str.1 Decembrie nr.22, 535200, Bălan,
Județul Harghita, România
Tel: +40+0788 605600
e-mail: natureconserving@yahoo.com

www.carnivoremari.ro

http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/resources/documents/after-LIFE_ConservPlan_lifeplus.pdf

CONTEXT LEGISLATIV SI CONTRACTUAL

În conformitate cu obligațiile contractuale și a instrucțiunilor Comisiei Europene (art 12.2 din PREVEDERILE COMUNE), așa cum sunt prezentate pe pagina http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/comtools/resources/documents/after-LIFE_ConservPlan_lifeplus.pdf, beneficiarii proiectelor LIFE+ Natura au următoarea obligație:

„La sfârșitul proiectelor lor, toți beneficiarii LIFE Natura sunt obligați să elaboreze un plan AFTER-LIFE de conservare pe suport de hârtie și în format electronic. În mod ideal, aceasta ar trebui să fie prezentat în limba engleză, dar limba națională este de asemenea, acceptată. Aceasta stabilește modul în care activitățile de conservare sunt planificate să continue și să se dezvolte după încheierea proiectului, și modul în care va fi asigurat managementul pe termen lung a site-ului proiectului. Acesta ar trebui să dea detalii cu privire la ce acțiuni vor fi efectuate, când, de către cine și ce surse de finanțare vor fi utilizate. Importanța proiectului în ceea ce privește contribuția sa la rețeaua Natura 2000 trebuie să fie de asemenea subliniată ”

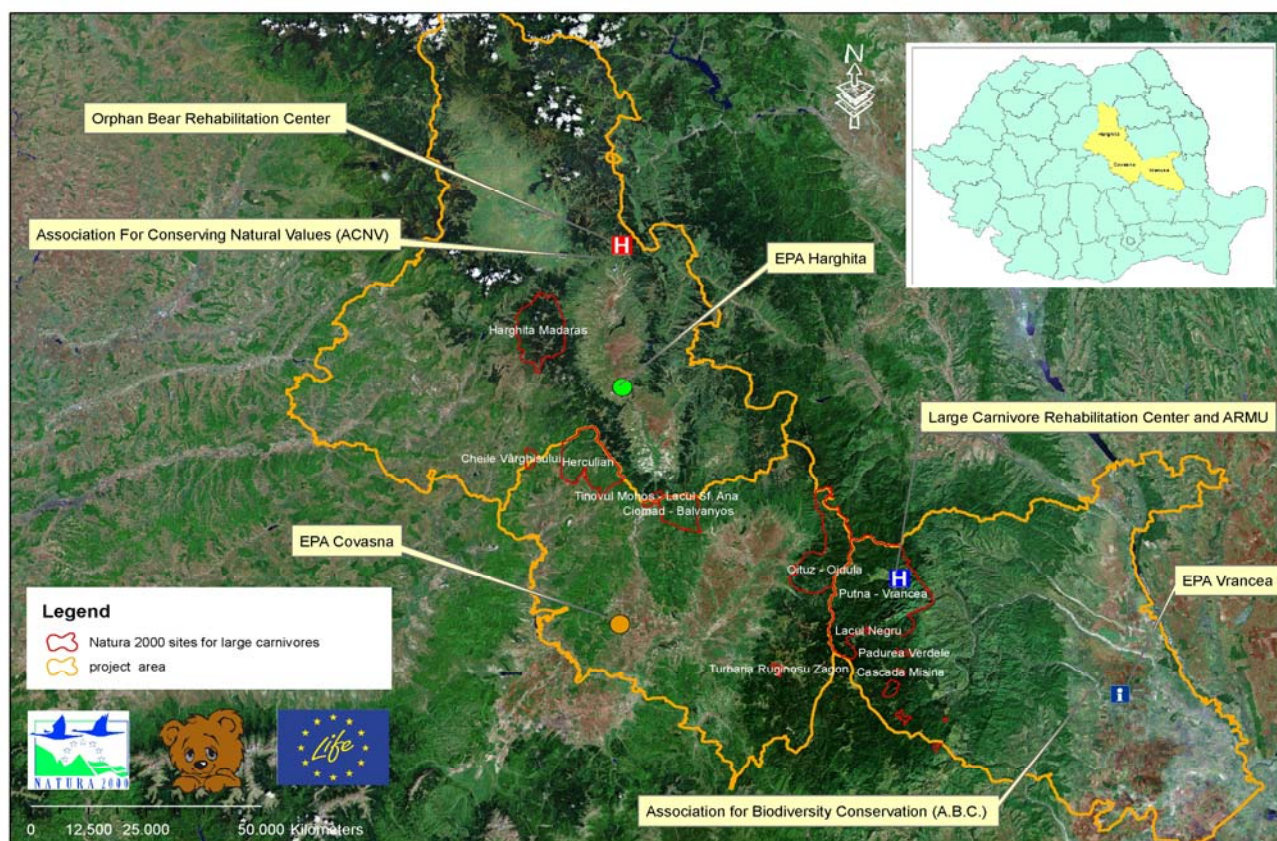
Textual, beneficiarii proiectului LIFEURSUS și-au asumat în cadrul ACȚIUNII E.5 următoarele:

Plan de conservare AFTERLIFE

Un plan de conservare AFTERLIFE va fi livrat ca document separat împreună cu raportul final. Aceasta se stabilește modul în care aceasta este planificată să continue și să dezvolte acțiunile inițiate în cadrul proiectului LIFE în anii care urmează finalul proiectului și modul de gestionare pe termen lung a acțiunilor de conservare stabilite. Acesta va da detalii cu privire la ce acțiuni vor fi efectuate, când, de către cine și ce surse de finanțare vor fi utilizate.

Descrierea proiectului si analiza situatiei actuale

În perioada 15 ianuarie 2010 – 22 Decembrie 2013 Agentia pentru Protecția Mediului Vrancea în parteneriat cu Agentia pentru Protecția Mediului Covasna, Agentia pentru Protecția Mediului Harghita, Asociatia Pentru Conservarea Diversitatii Biologice – Vrancea, Asociatia pentru Conservarea Valorilor Naturii – Harghita au implementat proiectul „Cele mai bune practici și acțiuni demonstrative pentru conservarea populației de *Ursus arctos* din zona central-estică a Carpaților Orientali” – LIFE08/NAT/RO/000500 – LIFEURSUS, finanțat de Comisia Europeană, Directoratul General Mediu prin programul *LIFE+*. Cofinanțarea proiectului a fost asigurată de Ministerul Mediului și Schimbările Climatice și asociațiile partenerere.

Obiectivele asumate în cadrul proiectului au vizat:

- Prevenirea și reducerea conflictelor dintre urs și localnici.
- Menținerea actualului statut de conservare al populației carpatice de urs brun, prin aplicarea în arealul proiectului a celor mai bune practici și activități demonstrative și promovarea acestora la nivel național.
- Prevenirea declinului populației de urs brun, datorat braconajului, habituării și mortalității juvenile.
- Menținerea actualului statut de conservare în cele 15 situri Natura 2000 suprapuse arealului proiectului

Acțiuni implementate

- Crearea unei baze de date GIS la nivelul întregului proiect;
- Elaborarea unei metode eficiente pentru evaluarea actualului statut de conservare a populației de urs brun în siturile Natura 2000;
- Elaborarea unei strategii de implementare a campaniei de conștientizare pe baza unui sondaj a modului de percepție a localnicilor față de specia vizată și rețeaua ecologică Natura 2000;
- Analiza pagubelor provocate de urși la nivelul întregului areal de implementare a proiectului;
- Aplicarea demonstrativă a unui set de metode pentru evaluarea cantitativă și calitativă a populației de urs brun în arealele administrate de gestionarii fondurilor de vânătoare;
- Crearea unei entități operative la nivelul întregului areal al proiectului;
- Extinderea ariei de acțiune a Unității Mobile de Salvare a Animalelor Sălbatic (ARMU) la nivelul întregului proiect și asigurarea intervențiilor rapide pentru capturarea, relocarea și monitorizarea indivizilor problemă;
- Reducerea mortalității juvenile cauzată de perturbări datorate omului, prin protecția bărlogurilor în perioadele de naștere și creștere a puilor;
- Implementarea sistemelor demonstrative de protecție a stânelor și culturilor agricole utilizând echipamente adecvate și materiale repelente;
- Analiza nivelului degradării și fragmentării habitatelor populate de ursul brun;
- Promovarea obiectivelor proiectului și rezultatele;
- Campania de conștientizare pentru promovarea produselor fermierilor locali și a meșteșugurilor tradiționale ca instrument de îmbunătățire a coexistenței cu urșii în siturile Natura 2000.

☺ Toate informațiile legate de informații spațiale obținute în cadrul proiectului LIFEURSUS au fost introduse într-o bază de date GIS, ce a fost dezvoltată cu o componentă de acces liber pentru publicul interesat de conservarea ursului brun. Portalul realizat pentru publicul larg poate fi accesat de pe adresa: <http://www.lifeursus.carnivoremari.ro/baza-de-date-gis.php>. În cadrul hărților puse la dispoziție, pot fi vizualizate informații privind distribuția pagubelor, a accidentelor, a zonelor cu bărloage, a zonelor unde au fost eliberați urși din laturi.

☺ În cadrul proiectului au fost inventariate pagubele provocate de urs în arealul proiectului în perioada 2008-2009 inventarierea fiind continuată pe toată durata proiectului. În urma acțiunii de inventariere a

fost realizată o cartare a zonelor cu nivel ridicat al valorilor pagubelor, hartă ce a fost folosită pentru implementarea demonstrativă a măsurilor de protecție. În baza analizei pagubelor și a expereinței dobândite în proiectele anterioare a fost realizată *”Metodologia pentru implementarea sistemelor de protecție a culturilor agricole, șeptelului și stupinelor în vederea reducerii pagubelor produse de urși”*. Metodologia a fost concepută pentru a informa fermierii asupra modalităților prin care pagubele pot fi reduse.

☺ În paralel cu activitatea de inventariere a pagubelor a fost realizat un studiu sociologic, pentru a afla care este atitudinea în prezent a localnicilor din zona proiectului față de prezența ursului brun și care este opinia lor privind coexistența. Un rezultat pozitiv față de opinia localnicilor privind responsabilitatea apariției pagubelor, doar 1% din repondenți au identificat ursul ca fiind principalul responsabil de apariția pagubelor. Mesajul este unul pozitiv pentru perspectiva asigurării în timp a coexistenței om – urs în zona proiectului.

☺ Două dintre activitățile importante din cadrul proiectului au vizat (i) identificarea unei metode noi de estimare a populațiilor de urs în cadrul fondurilor cinegetice sau a ariilor naturale protejate și (ii) cartarea și analiza gradului de degradare și fragmentare a habitatelor. Astfel în zone pilot au fost implementate, cu rol demonstrativ, cinci metode de estimare a abundenței ursului brun. Datele, au fost colectate pe perioada a trei sezoane, în care au fost măsurate și înregistrate urme și semne ale prezentei ursului pe transecte ce au însumat peste 850 km și au fost amplasate peste 360 stații de captură însumând 1800 zile de captură foto. Activitățile s-au finalizat prin realizarea și distribuirea către factorii interesați a *”Ghidului pentru estimarea populației de urs brun”*. Documentul aprobat de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice conține generalități privind metodele de estimare a mamiferelor și descrierea detaliată a două metode ce pot fi aplicate cu costuri reduse de către gestionarii fondurilor cinegetice și manageri de arii naturale protejate. Metodele fac trecerea de la metoda inventarierii aplicată în prezent, ce nu oferă informații suficient de realiste, la metode ce presupun realizarea unui eșantionaj pentru estimarea unor abundențe.

☺ Activitatea de analiză a gradului de degradare și fragmentare a habitatului ursului brun, a vizat zone cheie din arealul proiectului, în care au fost identificate principalele amenințări. Activitatea de cartare realizată utilizând unelte GIS a fost completată de activități de colectare a datelor din teren, respectiv validarea modelelor spațiale obținute. Informațiile obținute au fost puse la dispoziția autorităților responsabile în vederea optimizării procesului de avizare, autorizare sau implementare a diferitelor activități și proiecte. Ca rezultat final, a fost elaborat și aprobat de către autoritatea centrală un *”Ghid practic pentru prevenirea degradării și fragmentării habitatului ursului brun și asigurarea conectivității*

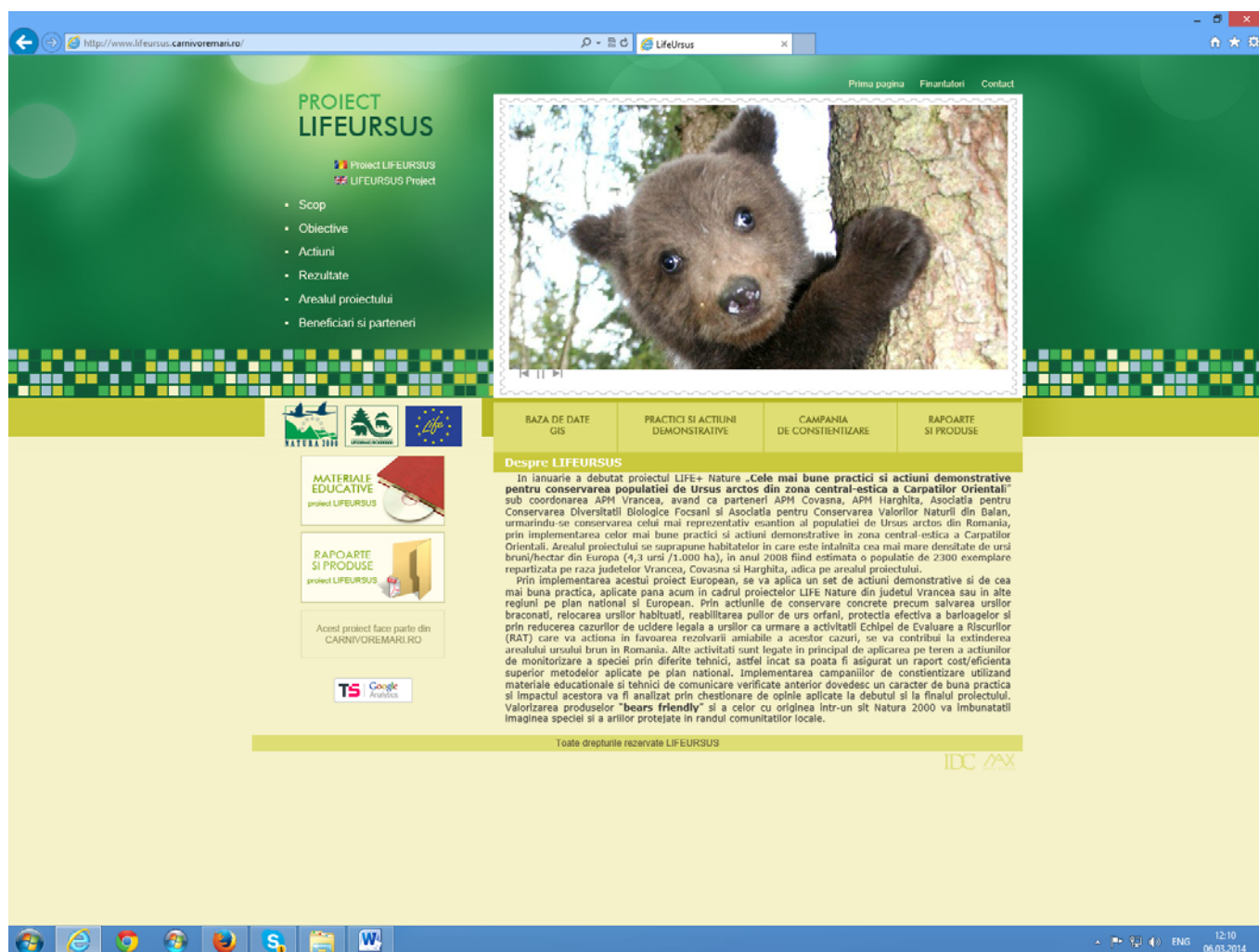
siturilor Natura 2000 în România”, ce a fost de asemenea distribuit acelor instituții care prin activitatea lor pot asigura menținerea sau îmbunătățirea calității habitatului ursului brun.

☺ O altă acțiune din cadrul proiectului, ce are ca obiectiv asigurarea coexistenței om-urs, a fost crearea în cadrul proiectului a unei ”echipe de analiză a riscurilor ridicate de prezența urșilor în zone locuite” (Risk Assessment Team – RAT). Echipa a avut rolul de a oferi suport autorităților și organizațiilor responsabile de managementul ursului, pentru luarea deciziilor în situații conflictuale din vecinătatea sau interiorul localităților. Pe perioada de implementare a proiectului echipa a participat la 52 de situații (14 în județul Vrancea, 15 în județul Covasna și 23 în județul Harghita) în care a fost necesară realizarea unei evaluări a contextului, datorită pagubelor provocate de urși în interiorul sau vecinătatea localităților. În 75% din situații nu au fost necesare intervenții speciale, pagubele apărând accidental. În baza experienței dobândite în aceste 52 de situații, a fost realizată ”*Metodologia pentru evaluarea riscurilor ridicate de prezenta ursilor în zonele locuite*” prin care se recomandă procedura de lucru și criteriile în baza cărora se poate face evaluarea riscurilor.

☺ Unitatea de intervenție pentru salvarea animalelor sălbatice (ARMU), creată și dezvoltată în cadrul proiectului LIFE05/NAT/RO/000170 la APM Vrancea, și-a extins activitatea și în județele Covasna și Harghita, participând la capturarea urșilor (în situații în care relocarea a fost considerată o soluție), eliberarea acestora din lațuri, preluarea altor specii de faună ținute în captivitate și eliberarea lor după o perioadă de reabilitare. În perioada 2010-2013 echipa ARMU a intervenit în 17 cazuri de urși capturați ilegal în lațuri. La solicitarea echipei RAT, ARMU a participat la șase acțiuni de relocare a nouă exemplare de urs. În aceeași perioadă ARMU și Asociația pentru Conservarea Valorilor Naturii din Localitatea Bălan, au contribuit la reabilitarea a 37 pui de urși orfani sau abandonați ce au fost sau sunt în curs de eliberare în habitatul natural.

☺ În cadrul activităților concrete de conservare a fost implementată o amplă acțiune de identificare a bârloagelor de urs, în vederea analizării comportamentului ursului în perioada somnului de iarnă și de stabilirea unor măsuri de protecție în perioada de iarnă și de creștere a puilor, pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor stabilite în Directiva Habitate. Ca o consecință a activității de identificare a bârloagelor, acestea au fost cartate iar procedurile de autorizare a activităților în zonele cu bârloage vor viza și includerea de măsuri specifice de protecție a acestora.

Proiectul a avut de asemenea și o componentă de conștientizare a factorilor interesați, de identificare și etichetare a produselor „bear friendly”.

Amenintari identificate si situatia actuala

Amenintari identificate la inceputul proiectului	Actiuni implementate si rezultate atinse la finalul proiectului
Lipsa unei metodologii realiste și optime pentru evaluarea populației de urs brun Metoda impusă în trecut la nivel național, de evaluare a efectivelor populației de urs și anume metoda numărării urmelor primăvara la ieșirea din bârlog, pe zăpadă este nerealistă, conducând la supraevaluarea efectivelor. Cu toate că la nivel european și național au fost implementate numeroase metode de evaluare a populațiilor de urs, acestea nu sunt cunoscute de către gestionarii fondurilor de management cinegetic, de către personalul autorităților publice cu responsabilități în managementul ursului, astfel încât anual, efectivele sunt supradimensionate progresiv. Menținerea actualei metodologii, poate duce în timp la o „creștere” exponențială a	Aplicarea demonstrativă a unui set de metode pentru evaluarea cantitativă și calitativă a populației de urs brun în arealele administrate de gestionarii fondurilor de vânătoare. Două dintre activitățile importante din cadrul proiectului au vizat (i) identificarea unei metode noi de estimare a populațiilor de urs în cadrul fondurilor cinegetice sau a ariilor naturale protejate și (ii) cartarea și analiza gradului de degradare și fragmentare a habitatelor. Astfel în zone pilot au fost implementate, cu rol demonstrativ, cinci metode de estimare a abundenței ursului brun. Datele, au fost colectate pe perioada a trei sezoane, în care au fost măsurate și înregistrate urme și semne ale prezentei ursului pe transecte ce au însumat peste 850 km și au fost amplasate peste 360 stații de captură însumând 1800 zile de captură foto. Activitățile s-au finalizat prin realizarea și distribuirea către factorii interesați a

populației care va atrage după sine aplicarea unor măsuri nejustificate de reducere a efectivelor.	<i>”Ghidului pentru estimarea populației de urs brun”</i>. Documentul aprobat de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice conține generalități privind metodele de estimare a mamiferelor și descrierea detaliată a două metode ce pot fi aplicate cu costuri reduse de către gestionarii fondurilor cinegetice și manageri de arii naturale protejate. Metodele fac trecerea de la metoda inventarierii aplicată în prezent, ce nu oferă informații suficient de realiste, la metode ce presupun realizarea unui eșantionaj pentru estimarea unor abundențe.
Degradarea statutului favorabil de conservare a speciei <i>Ursus arctos</i> datorită braconajului, uciderii urșilor habituați și a creșterii numărului de pui de urs orfani și/sau abandonați Cu toate că aparent populația de urs din România înregistrează un trend ascendent, în prezent există numeroase areale „fierbinți” în care probleme precum braconajul, habituarea, mortalitatea juvenilă, crează un declin numeric și destrutturarea populației. Numărul ridicat de „urși problemă” și habituați care sunt uciși legal datorită lipsei de alternative și a înțelegerii de către autorități a fiecărui caz în parte, crește în arealul proiectului de la un an la altul. În România aceste cazuri de urși problemă sunt tratate diferit de la un caz la altul, dar lipsa alternativelor duce de cele mai multe ori la uciderea acestora în baza unor derogări emise de autoritatea centrală responsabilă, anual fiind uciși în arealul proiectului cca. 90 urși. Cu toate că existența ARMU Vrancea a dus la salvarea a mai multor indivizi, este necesară extinderea razei de acțiune pe întregul areal al proiectului, ajungându-se astfel la diminuarea declinului numeric datorat braconajului. Un alt element semnificativ care contribuie la declinul numeric al populației este mortalitatea juvenilă (infantilă), ridicată datorată abandonului puilor de urși de către femele datorită deranjării bârloagelor în timpul perioadei de fătare și creșterea puilor. Uciderea accidentală sau voită a femelei cu pui, duce de asemenea la apariția unor cazuri de orfanizare a puilor.	Extinderea ariei de acțiune a Unității Mobile de Salvare a Animalelor Sălbatic (ARMU) la nivelul întregului proiect și asigurarea intervențiilor rapide pentru capturarea, relocarea și monitorizarea indivizilor problemă; Reducerea mortalității juvenile cauzată de perturbări datorate omului, prin protecția bârlogurilor în perioadele de naștere și creștere a puilor; Unitatea de intervenție pentru salvarea animalelor sălbatic (ARMU), creată și dezvoltată în cadrul proiectului LIFE05/NAT/RO/000170 la APM Vrancea, și-a extins activitatea și în județele Covasna și Harghita, participând la capturarea urșilor (în situații în care relocarea a fost considerată o soluție), eliberarea acestora din lațuri, preluarea altor specii de faună ținute în captivitate și eliberarea lor după o perioadă de reabilitare. În perioada 2010-2013 echipa ARMU a intervenit în 17 cazuri de urși capturați ilegal în lațuri. La solicitarea echipei RAT, ARMU a participat la șase acțiuni de relocare a nouă exemplare de urs. În aceeași perioadă ARMU și Asociația pentru Conservarea Valorilor Naturii din Localitatea Bălan, au contribuit la reabilitarea a 37 pui de urși orfani sau abandonați ce au fost sau sunt în curs de eliberare în habitatul natural. În cadrul activităților concrete de conservare a fost implementată o amplă acțiune de identificare a bârloagelor de urs, în vederea analizării comportamentului ursului în perioada somnului de iarnă și de stabilirea unor măsuri de protecție în perioada de iarnă și de creștere a puilor, pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor stabilite în Directiva Habitate. Ca o consecință a activității de identificare a bârloagelor, acestea au fost cartate iar procedurile de autorizare a activităților în zonele cu bârloage vor viza și includerea de măsuri specifice de protecție a acestora.
Intensificarea conflictului cu localnicii datorită pagubelor produse șeptelui și culturilor Pe întregul areal al proiectului, habitatele favorabile ursului se întrepătrund cu așezări umane și spații cultivate sau utilizate pentru creșterea animalelor. Această situație coroborată cu degradarea habitatelor, reducerea resursei trofice naturale și lipsa de reacție a gestionarilor fondurilor de vânătoare duce la apariția unor conflicte majore, intensificate de la un an la altul.	Analiza pagubelor provocate de urși la nivelul întregului areal de implementare a proiectului; Implementarea sistemelor demonstrative de protecție a stânelor și culturilor agricole utilizând echipamente adecvate și materiale repelente; În cadrul proiectului au fost inventariate pagubele provocate de urs în arealul proiectului în perioada 2008-2009 inventarierea fiind continuată pe toată durata proiectului. În urma acțiunii de inventariere a fost realizată o cartare a

Nivelul pagubelor produse de urs, la nivelul întregului areal al proiectului este cel mai ridicat din România, acest fapt fiind datorat prezenței celei mai mari concentrări de urși de la nivelul carpaților. În general pagubele sunt produse livezilor, culturilor agricole, crescătorilor de animale și apicultorilor din zonele învecinate habitatelor populate de urs. Îngrijorător este faptul că frecvența pagubelor provocate în cadrul localităților prezintă un trend crescător, determinând și creșterea riscului de atacuri asupra oamenilor, fiind în același timp și indicator pentru tendința de habituare a unor exemplare de urs.	zonelor cu nivel ridicat al valorilor pagubelor, hartă ce a fost folosită pentru implementarea demonstrativă a măsurilor de protecție. În baza analizei pagubelor și a expereinței dobândite în proiectele anterioare a fost realizată ”Metodologia pentru implementarea sistemelor de protecție a culturilor agricole, șeptelului și stupinelor în vederea reducerii pagubelor produse de urși”. Metodologia a fost concepută pentru a informa fermierii asupra modalităților prin care pagubele pot fi reduse. Pentru reducerea padubelor produse de ursi au fost aplicate in scop demonstrative masuri concrete de protective a fermelor si culturilor. Aproximativ 100 fermieri au beneficiat de consultata si sisteme eficiente de protectie, fermele acestora fiind dotate cu garduri electrice sau echipamente de indepartare a ursilor (substante repelente, moristi de vant sonore, snururi cu stegulete, etc).
Degradarea statutului de conservare a populațiilor din siturile Natura 2000 suprapuse arealului de implementare a proiectului prin fragmentarea și degradarea habitatului Un statut de conservare favorabil al unei specii presupune și existența unor habitate suficient de bine conservate care să poată asigura un echilibru ecosistemic favorabil menținerii unor populații minime viabil. Existența unui număr mare de urși în arealul proiectului necesită și menținerea unor suprafețe mari de habitate favorabile acestei specii. Presiunea umană exercitată asupra habitatelor populate de urs se accelerează odată cu creșterea necesităților de dezvoltare a comunităților umane. Lipsa unor măsuri concrete pentru stoparea degradării habitatelor și pentru diminuarea efectelor impuse de fragmentarea habitatelor poate duce rapid, la creșterea nivelului pagubelor și la pierderea statutului de conservare a ursului brun în arealul proiectului. Lipsa conectivității între cele 15 situri Natura 2000 din arealul proiectului, poate constitui un factor limitativ pentru dispersia naturală a indivizilor și echilibrarea numerică a populațiilor.	Analiza nivelului degradării și fragmentării habitatelor populate de ursul brun Activitatea de analiză a gradului de degradare și fragmentare a habitatului ursului brun, a vizat zone cheie din arealul proiectului , in care au fost identificate principalele amenințări. Activitatea de cartare realizată utilizând unelte GIS a fost completată de activități de colectare a datelor din teren, respectiv validarea modelelor spațiale obținute. Informațiile obținute au fost puse la dispoziția autorităților responsabile in vederea optimizării procesului de avizare, autorizare sau implementare a diferitelor activități și proiecte. Ca rezultat final, a fost elaborat și aprobat de către autoritatea centrală un ”<i>Ghid practic pentru prevenirea degradării și fragmentării habitatului ursului brun și asigurarea conectivității siturilor Natura 2000 în România</i>”, ce a fost de asemenea distribuit acelor instituții care prin activitatea lor pot asigura menținerea sau îmbunătățirea calității habitatului ursului brun.
Imaginea negativă a ursului brun în rândul localnicilor și lipsa de înțelegere a rolului și funcționalității rețelei Natura 2000 la nivelul județelor suprapuse proiectului Pe fondul nivelului ridicat al pagubelor și al unui nivel de trai scăzut în mediul rural din arealul proiectului imaginea ursului brun, devine pe zi ce trece tot mai negativă. Peste aceasta situație lipsa de înțelegere a statutului de sit Natura 2000 crează localnicilor reacții de respingere a tuturor activităților de conservare in-situ a ursului brun și totodată o aversiune față de rețeaua Natura 2000 și Comisia Europeană în general.	Campania de conștientizare pentru promovarea produselor fermierilor locali și a meșteșugurilor tradiționale ca instrument de îmbunătățire a coexistenței cu urșii în siturile Natura 2000. La debutul proiectului a fost realizat un studiu sociologic, pentru a afla care este atitudinea în prezent a localnicilor din zona proiectului față de prezența ursului brun și care este opinia lor privind coexistența. Un rezultat pozitiv față de opinia localnicilor privind responsabilitatea apariției pagubelor, doar 1% din repondenți au identificat ursul ca fiind principalul responsabil de apariția pagubelor. Mesajul este unul pozitiv pentru perspectiva asigurării în timp a coexistenței om – urs în zona proiectului.

Analiza SWOT a situatiei curente

Pe baza analizei amenenitarilor existente la inceputul anului 2008 si compararea acestora cu situatia din prezent am putut realiza o scurta analiza SWOT.

Acesta evidentiaza punctele tari, punctele slabe, amenintarile si oportunitatile sistemului actual de management a speciei *Ursus arctos*. Trebuie sa precizam faptul ca amenintarile actuale sunt generate mai ales pe plan national, datorita incapacitatii statului de a asigura finantarea activitatilor de management a ariilor protejate, de conservare a speciilor si habitatelor de interes comunitar. Practic, desi sistemul legal exista, acesta nu acopera parghiile necesare functionarii reale. In acest context efortul nostru de a schimba atitudinea localnicilor este mult mai dificila.

In ceea ce priveste oportunitatile create pentru intarirea sistemului de protectie a carnivorelor mari, trebuie sa subliniem faptul ca incepand cu anul 2014, EPA Vrancea implementeaza la nivelul Carpatilor Orientali, un nou proiect finantat in cadrul programului LIFE+ dedicate conservarii speciei *Canis lupus*.

Acest proiect (LIFE13NAT/RO/000205), implementat in parteneriat cu EPA Covasna, EPA Harghita si o organizatie neguvernamentala, va asigura functionarea structurilor create in lungul proiectelor LIFE implementate in perioada 2008-2014, si va asigura mentinerea statutului favorabil de conservare al carnivorelor mari in cadrul acestei regiuni. Practic considerand lupul o specie umbrella, de actiunile de conservare directe vor beneficia si celelalte specii de carnivore mari la nivelul celor sase judete din Carpatii Orientali. Actiuni precum reducerea numarului cainilor salbaticiti, imbunatatirea managementului speciilor pradate, reducerea pagubelor la ferme de animale prin donarea unor caini specializati de paza, reducerea fragmentarii habitatelor au un impact generalizat la nivelul tuturor speciilor de carnivore mari prin cresterea bazei piramidei trofice si asigurarea unor habitate optime pentru reproducere si crestere a puilor.

Deasemenea trebuie mentionat faptul ca echipa de implementare a proiectului LIFEURSUS a fost consolidata, cele aproximativ 30 de persoane implicate mentinandu-si in continuare rolul in implementarea unor actiuni de conservare a carnivorelor mari, fie din pozitia de membri ai unor organizatii neguvernamentale fie cu statutul de functionari publici. Pe de alta parte este remarcabila dezvoltarea organizatiilor partenere care participa la implementarea unor proiecte dedicate conservarii diversitatii biologice la nivel national, asigurand astfel continuitatea demersurilor pentru mentinerea statutului speciei *Ursus arctos*.

Metodologia de evaluarea a abundenței urșilor la nivelul ariilor protejate și/sau a fondurilor de management cinegetic a fost aprobată de Ministerul Mediului și după publicarea și diseminarea acesteia, echipa de proiect a fost solicitată frecvent pentru consultant în implementarea metodei la nivelul unor fonduri de management cinegetic.

Strengths	Weaknesses
• Stadiu bun de conservare al carnivorelor mari la nivelul arealului • Stadiu bun de conservare al habitatelor caracteristice speciilor • Zonele importante pentru carnivore integrate in reseaua ecologica europeana Natura 2000 • Dezvoltarea la nivel local al unor nuclee de specialisti dedicati conservarii carnivorelor • Autoritati locale motivate sa se implice in proiecte dedicate conservarii ariilor protejate • Existenta unor planuri de management pentru toate ariile protejate integrate in reseaua Natura 2000 • Personalul implicat in administrarea siturilor si in managementul carnivorelor mari are o vasta experienta in domeniu • Exista o unitate rapida de interventie dotata cu echipament si personal specializat care poate intervenii pentru salvarea exemplarelor de carnivore braconate • Exista un Centru modern de reabilitare si monitorizare a carnivorelor mari • Imagine publica foarte buna a proiectelor Life implementate la nivel local pentru conservarea carnivorelor mari	• Neimplicarea financiara a statului Roman in conservarea naturii si managementul ariilor protejate • Lipsa la nivel central al unui plan de actiune aplicabil la nivel national • Starea de conservare a speciei nu este monitorizata, iar datele colectate la nivel national nu sunt corect interpretate • Multe institutii implicate in managementul ursului brun nu au specialisti • Neaplicarea corecta a derogarilor de la statutul de protectie conferit prin Directiva Habitate • Rata braconajului este mare in continuare • Lipsa compensatiilor pentru restrictiile impuse proprietarilor in anumite suprafete din siturile Natura 2000
Opportunities	Threats
• Finantare de catre Comisia Europeana a unui nou proiect LIFE+ NATURE pentru conservarea speciei umbrela Canis lupus (LIFE13NAT000205); • Extinderea actiunilor de conservare a ursului brun la nivelul Carpatilor Orientali concomitent cu mentinerea structurilor de interventie create prin proiectele LIFE anterioare • Extrapolarea experientei acumulate de stafful actual catre alti parteneri la nivel national, si crearea premizelor de aplicare la nivel national a metodologiilor de evaluare aplicate in cele trei judete • Implicarea organizatiilor neguvernamentale locale creste sansa de atragere a fondurilor din domeniul privat; • Atentia mass-media nationala crescuta fata de problematica rezolvarii conflictelor	• Desfiintarea structurilor publice de protectie a mediului ca urmare a impactului crizei financiare sau a politicilor bazate pe interese economice • Lipsa unor planuri de actiune unitare aplicabile la nivel national • Mortalitate ridicata datorita braconajului si a deranjului barloagelor in perioada de crestere a puilor • Fragmentarea habitatelor utilizate de carnivorele mari prin infrastructura • Intensificarea conflictelor cu populatia locala datorita cresterii populatiilor de carnivore mari sau a extinderii activitatilor antropice in habitatele naturale • Mentinerea la nivel national a unei imagini negative a carnivorelor mari

Surse de finantare si responsabilitati

Actiunea propusa	Perioada de implementare	Institutie responsabila	Suma necesara	Possible Funding Sources
1. Mentinerea si actualizarea bazei de date GIS la nivelul celor trei judete	Iunie 2014 – Decembrie 2019	APM Vrancea	300 euro/an	Comisia Europeana (LIFE+, fonduri directe alocate prin plata finala), Buget propriu al institutiilor responsabile Fonduri structurale
2. Monitorizarea permanenta a pagubelor produse de urs la nivelul intregului areal al proiectului concomitant cu implementarea unor sisteme de protectie mixte a culturilor si fermelor agricole	Iunie 2014 – Decembrie 2019	APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB	1000 euro/an/institutie (sumele sunt reprezentate in general de costurile de deplasare carburant si cazare)	Comisia Europeana (LIFE+, fonduri directe alocate prin plata finala), Buget propriu al institutiilor responsabile
3. Monitorizarea dinamicii populatiei de urs brun in zone pilor din cadrul siturilor Natura 2000	Iunie 2014 – Decembrie 2019	APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB	1200 euro/an/institutie (sumele sunt reprezentate in general de costurile de deplasare carburant si cazare)	Comisia Europeana (LIFE+, fonduri directe alocate prin plata finala), Buget propriu al institutiilor responsabile Fonduri structurale
4. Asigurarea functionarii Risk Assessment Team (RAT) la nivelul intregii suprafete acoperite de proiect in vederea evaluarii riscurilor si a stabilirii masurilor necesare in situatiile create de urshi problema	Iunie 2014 – Decembrie 2019	APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB	1500 euro/an/institutie (sumele sunt reprezentate in general de costurile de deplasare carburant si cazare)	Comisia Europeana (LIFE+, fonduri directe alocate prin plata finala), Buget propriu al institutiilor responsabile Fonduri structurale
5. Asigurarea interventiilor rapide de catre Animal Rescue Mobile Unit (ARMU) pentru capturarea, relocarea si monitorizarea exemplarelor de urs problema si mentinerea functionarii Centrului pentru Reabilitarea si Monitorizarea Carnivorelor Mari Lepsa	Iunie 2014 – Decembrie 2019	APM Vrancea	5000 euro/an	Comisia Europeana (LIFE+, fonduri directe alocate prin plata finala), Buget propriu al institutiilor responsabile Fonduri structurale
6. Promovarea rezultatelor proiectului, diseminarea lectiilor invatate si asigurarea schimburilor de experienta cu alte proiecte sau institutii preocupate de conservarea carnivorelor mari pe plan national si/sau European.	Iunie 2014 – Decembrie 2019	APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB	1200 euro/an/institutie	Comisia Europeana (LIFE+, fonduri directe alocate prin plata finala), Buget propriu al institutiilor responsabile Fonduri structurale

Descrierea actiunilor care urmeaza a fi implementate in cadrul planului de conservare “after life”

1. Mentinerea si actualizarea bazei de date GIS la nivelul celor trei judete

Baza de date GIS actuala, referitoare la siturile Natura 2000 de pe raza judetelor Vrancea, Covasna si Harghita va fi actualizata cu informatiile cartografice si narative referitoare la intrega suprafata a proiectului (judetele Vrancea, Covasna si Harghita) cu elemente de detaliu vizand cele 15 situri Natura 2000 care au ca obiectiv asigurarea statutului de conservare al ursului brun. Baza de Date Integrate utilizabila in timp real pentru specia *Ursus arctos*, va asigura in continuare fundamentarea deciziilor si a directiilor necesare pentru actiunile de conservare efectiva pe intregul nivel al proiectului. Odata creata aceasta baza de date va fi permanent pusa la dispozitia publicului (varianta securizata) si a institutiilor implicate in managementul ursilor si va fi actualizata cu informatii noi culese de pe teren. Serverul va fi intretinut la sediul APM Vrancea care va suporta integral toate costurile de administrare. Partenerii vor furniza date vectoriale conform specificului actiunilor implementate si vor asigura promovarea la nivel local a functiilor acestui instrument GIS.

Responsabil: APM Vrancea

Costuri: 300 euro/an

2. Monitorizarea permanenta a pagubelor produse de urs la nivelul intregului areal al proiectului concomitant cu implementarea unor sisteme de protectie mixte a culturilor si fermelor agricole

In permanenta , in functie de evenimentele produse, toti partenerii si beneficiarul vor participa in teren la actiunile de evaluare si inregistrare a pagubelor produse de urs brun pe raza judetelor. Fiecare caz va fi analizat din punct de vedere al costurilor pagubelor produse, a factorilor care au favorizat producerea pagubei, tipul de cultura sau specia de animal asupra careia ursul a provocat paguba, daca ursii sunt singurii vinovati, care erau masurile de protectie luate de proprietar la data producerii evenimentului, etc. Toate aceste informatii, vor fi introduse in baza de date GIS fiind utilizate in implementarea sistemelor de protectie si reducere a pagubelor.

Permanentizarea implementarii metodelor de protectie a culturilor si sepietului cu garduri electrice va putea functiona si dupa incetarea proiectului prin predarea anuala a acestor sisteme de garduri electrice unor fermieri, a caror obligatie este sa intretina corespunzator componentele. ACDB va monitoriza randamentul acestor sisteme si va asigura de la caz la caz service sau training pentru montarea corespunzatoare. Aceste sisteme vor fi utilizate pana la amortizarea acestora conform legislatiei in vigoare.

Responsabil: APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB

Costuri: 1000 euro/an/institutie (sumele sunt reprezentate in general de costurile de deplasare carburant si cazare)

3. Monitorizarea dinamicii populatiei de urs brun in zone pilor din cadrul siturilor Natura 2000

Realizarea si aprobarea Ghidului pentru estimarea populatiei de urs brun a avut un puternic caracter demonstrativ la nivelul arealului proiectului LIFE08NAT/RO/000500. Deoarece in cazul acestei actiuni demonstrative continuitatea este element cheie, pe zonele in care s-au desfasurat sesiuni de colectare a datelor, vor fi aplicate in continuare metodele prevazute in ghid. Astfel pe siturile Natura 2000 Mădăraș,

Herculian și Putna Vrancea vor fi aplicate în următorii ani, metodele transectelor drum, a camerelor foto de captură și a inventarierii femelelor cu pui. Metodele se vor aplica anual în minim o sesiune de preferință primăvara.

Echipa proiectului va asigura la solicitare, asistență tehnică gestionarilor de fonduri cinegetice, administratorilor/custozilor de arii naturale protejate (inclusiv situri Natura 2000), altor organizații și instituții implicate în activități de estimare a populației de urs asistență tehnică în vederea implementării metodelor prezentate în ghid. De asemenea echipa proiectului va asigura asistență tehnică Ministerului Mediului și Agenției Naționale pentru Protecția Mediului în vederea planificării implementării metodelor la nivel național. Asistența tehnică va consta atât în participarea la ateliere de lucru de prezentare a metodelor cât și în activități demonstrative realizate în teren împreună cu organizația solicitantă.

Responsabil: APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB

Costuri: 1200 euro/an/institutie (sumele sunt reprezentate în general de costurile de deplasare carburant și cazare)

4. Asigurarea funcționării Risk Assessment Team (RAT) la nivelul întregii suprafețe acoperite de proiect în vederea evaluării riscurilor și a stabilirii măsurilor necesare în situațiile create de urșii problemă

Echipa RAT, va asigura în permanentă investigarea cazurilor în care urșii problema creează pagube sau pun în pericol localnicii. Prin atribuțiile sale o agenție locală de mediu se poate implica în impunerea unui verdict în ceea ce privește modul de intervenție pentru soluționarea fiecărui caz în parte. Finantarea se va asigura din bugetul disponibil al Agențiilor locale de protecția mediului și al organizațiilor neguvernamentale partenere fiind necesare costuri de asigurare a funcționării echipamentelor (autovehicule, camera video, colare) și costuri din categoria transport și cazare. Pentru deplasări se vor utiliza autovehiculele achiziționate în cadrul proiectelor LIFE. În ceea ce privește echipamentul necesar pentru relocare (cușca, capcane, trusa medicală etc.) se va utiliza cel aflat în dotarea ARMU.

Activitățile RAT se vor concretiza după caz cu rapoarte interne, rapoarte cu propuneri către autoritățile locale de mediu, rapoarte cu propuneri către autoritatea centrală pentru protecția mediului și către gestionarii unităților de management cinegetic. Rezultatele activității RAT vor fi incluse în baza de date a proiectului. Echipa RAT va funcționa pe baza resurselor proprii sau pe baza impunerii unui regim de taxare către gestionarii fondurilor de management cinegetic.

Responsabil: APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB, ACNV

Costuri: 1500 euro/an/institutie

5. Asigurarea intervențiilor rapide de către Animal Rescue Mobile Unit (ARMU) pentru capturarea, relocarea și monitorizarea exemplarelor de urs problemă și menținerea funcționării Centrului pentru Reabilitarea și Monitorizarea Carnivorelor Mari Lepsa

Centrul de Reabilitare a Carnivorelor Mari Lepsa și ARMU vor funcționa în continuare ca departament în cadrul EPA VN, bugetul fiind asigurat pentru intervenții și asigurarea permanenței prin repartitii financiare din cadrul fondurilor alocate de către Comisia Europeană prin proiectul LIFEURSUS (transa III-a), de la bugetul de stat sau prin perceperea unor taxe pe fiecare intervenție de la gestionarul fondului de management cinegetic care se face vinovat de neluarea măsurilor de stopare a braconajului. Vinovații identificați de braconaj vor fi forțați să achite costul intervenției de salvare, iar în cazul urșilor habitați,

costurile vor fi impuse autoritatilor locale care nu au luat masuri pentru eliminarea cauzelor care au indus fenomenul de habituare.

Pe baza informatiilor furnizate de parteneri, sau de responsabilii unitatilor administrative locale, ARMU se va deplasa la nivelul intregului areal al proiectului pentru a asigura o interventie profesionala pentru salvarea sau relocarea unor ursi braconati sau care creaza probleme. In cazul ursilor grav raniti, acestia vor fi transportati la Centrul de Reabilitare Lepsa, unde dupa aplicarea unor tratamente medicale vor fi tinuti sub supraveghere pana la vindecare, ulterior urmand a fi relocati in habitate naturale. Dupa relocare, acestia vor fi monitorizati in vederea cunoasterii evolutiei si a comportamentului post operatoriu. Activitatea ARMU nu este permanenta, acesta functionand intermitent doar in perioadele in care se semnaleaza cazuri in care este necesara interventia. ARMU va intervenii si in cazurile in care este necesara salvarea/reabilitarea unor alte specii de animale salbatice.

Pentru asigurarea functionarii ARMU si a Centrului de Reabilitare – Lepsa, sunt necesare costuri de intretinere a infrastructurii, echipamentelor, costuri legate de functionarea si asigurarea utilitatilor, costuri legate de asigurarea medicamentelor si substantelor de tranchilizare precum si costul asistentei medical-veterinare de specialitate (contract cu medic veterinar).

Centrul de Reabilitare a puilor de urs orfani din Balan, dupa realizarea amenajarilor cu infrastructura necesara si dotarea cu echipamente va putea lucra la capacitate maxima si dupa incheierea proiectului. Functionand ca ONG, finantarea se va asigura din contributiile membrilor, donatii, sponsorizari, accesarea unor surse de finantare locale sau nationale dar si prin munca voluntarilor care se vor pregatii alaturi de personalul angajat permanent.

Responsabil: APM Vrancea

Costuri: 5000 euro/an

6. Promovarea rezultatelor proiectului, diseminarea lectiilor invatate si asigurarea schimburilor de experienta cu alte proiecte sau institutii preocupate de conservarea carnivorelor mari pe plan national si/sau European.

Avand in vedere caracterul de tip best practice si demonstrative al proiectului LIFEURSUS este necesara continuare actiunilor de diseminarea a rezultatelor si lectiilor invatate si asigurarea schimburilor de experienta cu alte proiecte sau institutii preocupate de conservarea carnivorelor mari pe plan national si/sau European. In acest sens institutiile care au participat la implementarea proiectului au obligatia de a derula astfel de initiative prin participarea si/sau organizarea de seminarii, intalniri, conferinte dedicate conservarii carnivorelor in general si a ursului brun in special.

APM Vrancea si ACDB vor continua programul de voluntariat/cercetare la Centrul de Reabilitare a Carnivorelor Mari Lepsa/Vrancea. Experienta dobandita in perioada proiectelor Life anterioare au demonstrat ca existenta unor programe de voluntariat pentru cercetatori din cadrul altor proiecte, studenti, masteranzi sau doctoranzi din cadrul unor universitati din Romania sau din Europa genereaza un bogat schimb de informatii si experiente privind conservarea speciilor si a habitatelor naturale. Costul acestui program este redus, nefiind acoperite decat costurile de hrana si transport local al voluntarilor. Cazarea va fi asigurata in cadrul CRCM Lepsa/Vrancea.. Rezultatele fiecarui voluntar vor contribui la fundamentarea actiunilor de conservare ale speciei.

Schimbul de experienta in domeniul celor mai bune practice si tehnici demonstrative poate pleca in primul rand de la experienta acumulata in cadrul proiectelor Life implementate anterior de beneficiar, dar trebuie extrapolate la nivelul tuturor proiectelor si grupurilor care se ocupa de specia tinta.

In aceiasi masura, diseminarea rezultatelor pe care le vom obtine vor contribui la conservarea populatiei de urs brun la nivel national si European doar daca se va asigura o comunicare eficienta.

Responsabil: APM Vrancea, APM Covasna, APM Harghita, ACDB, ACNV

Costuri:1200 euro/an/institutie

Responsabilitati pentru aplicarea in perioada 2014-2019 a planului de conservare a speciei Ursus arctos

EPA VN - Agentia pentru Protectia Mediului Vrancea – autoritate de mediu locala responsabila cu monitorizarea speciilor, habitatelor de interes comunitar si reglementarea activitatilor in situri Natura 2000

EPA CV - Agentia pentru Protectia Mediului Covasna – autoritate de mediu locala responsabila cu monitorizarea speciilor, habitatelor de interes comunitar si reglementarea activitatilor in situri Natura 2000

EPA HR –Agentia pentru Protectia Mediului Harghita – autoritate de mediu locala responsabila cu monitorizarea speciilor, habitatelor de interes comunitar si reglementarea activitatilor in situri Natura 2000

Ministerul Mediului – autoritatea de mediu nationala responsabila de conservarea carnivorelor mari si managementul siturilor Natura 2000

ACDB – Asociatia pentru Conservarea Diversitatii Biologice (local NGO-s), administrator SCI Poiana Muntiorul

ACNV – Asociatia pentru Conservarea Valorilor Naturii (local NGO-s)